

Fotóalbum a Pocsolyakalózok Rákos-pataki portyázásáról (Budapest, XIII. kerület)

A patak szabályozott medre

A patak Budapest egész területén mesterséges mederben folyik. A vizsgálatok ennek ellenére azt mutatják, hogy a patak él. A Dunából sok víz alatt élő őshonos és invazív faj kerül fel a patakba. Följebb a várost elhagyva már vizet kedvelő emlősök és ritkább vízimadarak is megtalálhatók.

Beton, beton és még több beton

A dunai torkolattól Pécel határáig betonlapokkal bélelt árkot alakítottak ki neki a természetes, mocsaras ártér helyett. Az egyenesítés miatt a patak folyása felgyorsult, a betonlapok miatt a vízi növényzet eltűnt és a hordalék összetétele is megváltozott.

Partmenti szemétkerakás

A patakba csak tisztított szennyvíz kerül. Gödöllőn, Isaszegen és Pécelen is van szennyvíztisztító. Azonban a part menti szemétkerakás és a vízbedobott szemétk mennyisége aggodalomra ad okot. A Rákospatak példája is jól mutatja, hogy napjainkban a vízszennyezés legnagyobb része nem hajóknak, vízszabályzásnak, vagy az iparnak, hanem a nevetlenségnek és a kulturálatlanságnak tudható be.

Bármilyen szemét előfordulhat

A papírtól a műanyagon át a fémig, az elektronikustól a háztartásin át az építőipari hulladékig minden előfordul a patakparton.

A víz alatt is vannak szemétkupacok

A mederben sétálva szemet szűrt nekünk a kisebb hordalékcsapdáknál, egyenetlenségekben megrekedt hatalmas mennyiségű szemet, amit amúgy a víz a Dunába mosott volna. Amikor a víz nem zavaros, ezek fölről, a partról is látszanak, de a képen csak a szemétheget fölött átbukó víz látszik.

A hidak és gázvezetékek alatt még több a szemét

Egyesek azt gondolják, hogy egy gázvezeték átvezetőcsőve alatt kevésbé látványos a szemetelés.

Parti madárvilág

A patak partján a városi parkokra jellemző madárvilág (varjúfélék, szarkák, hollók, galambok) él. A képen látható dolmányos varjúnak ennél jobban kéne félnie az ember közelségétől, de ő már hozzászokott.

Egy kedves gesztus a lakóktól

Az angyalföldi lakótelepek melletti kis parkban valaki kihelyezett egy madárodút. A városlakóknak is igénye van egy kis természetességre az életterükben. Ezért próbálják segíteni a környékükön megjelenő madárvilágot.

Látogatók a Dunáról

A patak mentén lefelé sétálva mindössze 1400 méterre van a Duna. Ezek a sirályok följöttek. Talán némi könnyen megszerezhető táplálék, vagy egy kis nyugalom reményében.

A kacsák itt is jól érzik magukat

A tőkés récék minden vízben megjelennek. A Rákos-patak partján sétálgató családok előszeretettel hízlalják őket száraz kifli és kenyérhéj dobálással ezért eszük ágában sincs elmenni.

Általában párosan járnak

A zöldfejű sárgacsőrű gácsér és mögötte a barna színű pöttyös tojó együtt járnak táplálék után.

Parti növényzet

A növényzet a hideg márciusnak köszönhetően még nem valami élénk, de ez az ibolya már kinyílt.

További vizsgálathoz irány a patakmeder

Gumicsizmát húztunk és lemásztunk a patakba. A meder legmélyebb pontjain a csizma még éppen megvédett minket, de amikor lépkedni kezdünk óhatatlanul is beszivárgott egy kis hideg víz. Ezt a csekély áldozatot elviseltük a tudományért. A Bisel hálóval begyűjtöttünk egy adag hordalékot a mederfenékből és felvittük a partra.

A zsákmány elsőre értéktelennek tűnik

Ahhoz képest, hogy mennyi iszapot és kavicsot rugdostunk a hálóra elég kevésnek tűnik a gyűjtött hordalék. Arról nem is beszélve, hogy nem néz ki többnek, mint egy adag sár.

Másodszorra is értéktelennek tűnik

Kevertünk a zsákmányhoz egy kis vizet és elkezdünk belőle kiszedegetni a nagyobb köveket, botokat, hínárokat.

De aztán az iszap életre kel

A rémült élőlények elkezdtek mozgolódni. Ekkor vált nyilvánvalóvá, hogy sikerrel jártunk.

Mi pedig megkezdjük az azonosítást

A kis állatokat egy tiszta vízzel megtöltött tányérba helyeztük. Próbáltunk a csipesszel óvatosan bánni, hogy semmiképpen ne sérüljenek. (Bár így is elég sok volt belőlük)

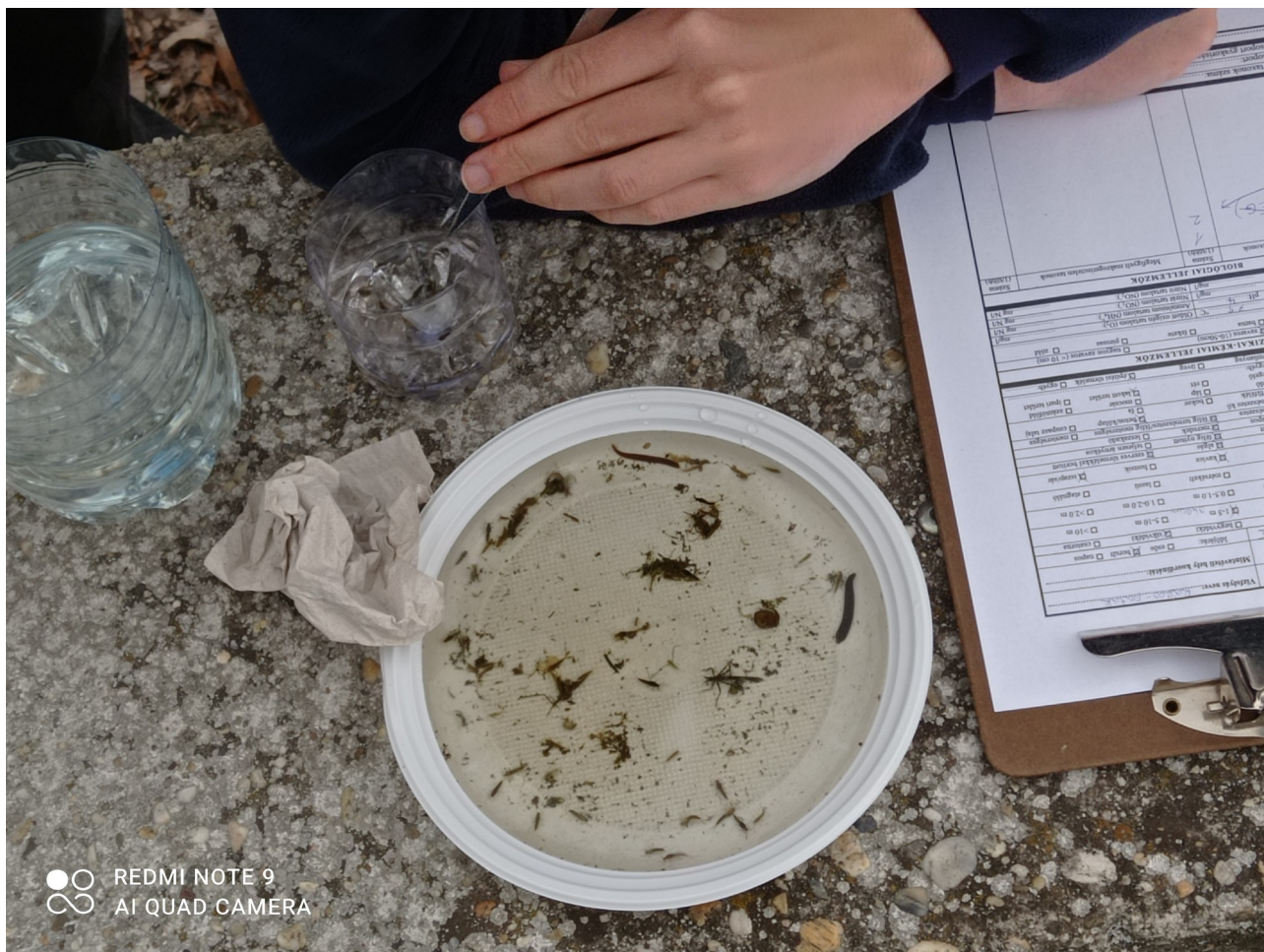

A leghosszabb rész az állatkák kiszedegetése

Akárhányszor azt hittük, hogy kész a munka, mindig megmozdult egy újabb kis élőlény. A kihalászás tartott a legtöbb ideig.

A munka meghozta gyümölcsét

Az azonosított állatokat elkülönítjük

Kérészfélékből kifejezetten sok volt, ráadásul nagyon mozgékonyak voltak. Muszály volt őket egyenként kiszedni és áttenni egy másik edénybe, közben pedig számolni, máshogy nem ment volna.

Egy kép nagyítás nélkül csak hogy tisztában legyünk a valódi méretekkel

Az első azonosított faj, a közönséges földi giliszta (Az a hosszú piros)

Változatos élővilág tárult a szemünk elé

A nagyobbik állat azonosítása nehézkes volt. Végül az ál-kérészekben maradtunk. Körülötte a kisebbek kérészek, a szürke kövérek pedig szúnyoglárva.

Dávid és Góliát, avagy a kis kérész és a nagy szúnyoglarva

Még több kérész és egy lapos féreg

A folyami csigák között a fura képződmény egy kicsírázott mag

Az első „szüret” eredménye

Ez pedig már a második gyűjtés, nagyjából ugyanolyan eredményekkel

Középen az a nagy kerek képződmény egy meggymag, amit én először kagylónak néztem.

A kiválogatott kérészlárva

Az azonosítás igazi csapatmunka

Egy nézi és szedegeti, kettő meg keresi a katalógusban.

A második mérésnél viszont megütöttük a főnyereményt

A háló megtöltése és partraadása után visszaigyekeztem a meder szélén ahhoz a helyhez, ahol lementem. Útközben ahogy a lábam elé nézegettem megláttam egy mozdulatlan rákot két kőlap között. Ez a makrogerinctelen nagyságrendekkel nagyobb méretű az eddig találatknál. (Ráadásul ehető)

A rekesz kellett a hordalékhoz, ezért a rák átkrült egy tálkába

A hordalék szétterítéséhez egy nagy, széles tál kellett, a rák pedig szűkösen ugyan, de elfért egy leveses tálkában is. A vizével együtt átöntöttük. Mindenesetre őszintén meglepődtünk, hogy a Rákos-patakban rák is van.

i

Betolakodót fogtunk: A begyűjtött példány egy invazív cifrarák

Az esemény sztárja nem éppen pozitív szereplő. Az idegenhonos cifrarák ellenállóbbnak bizonyult a rákpestis ellen, így fennmaradt, míg őshonos rokona az európai folyami rák tömegesen pusztult. Azóta a cifrarák szaporodik és foglalja a vízes élőhelyeket. Békés kisállatnak tűnt, nehéz volt elhinni róla, hogy egy honfoglalás kellős közepén van. Mindennek ellenére nem főztük meg, visszatettem pont oda ahol rátaláltam. Másodperceken belül az eddig lomhának vélt állat már el is tűnt egy betonlap repedésében.

Méricskélés (a patak szélességét és a víz mélységét mérőszalaggal mértük le)

A vízmérőlécet nem hoztuk el az iskolahajóról, ehelyett kevésbé profi módon, mérőszalaggal mértük a vízmélységet. Mondjuk 35 centihez nem érdemes azt a hosszú rudat elhozni.

Vettünk vízmintát is

A víz a gyors folyás és a kemény, mesterséges meder miatt tiszta, bár nem szívesen innék belőle. Igazából szinte mindenhol lelátni a meder aljára.

A vizet ph vizsgálatnak és hőmérésnek vetettük alá

Az eredmény itt látható

Az adatok betáplálása

Kitöltöttük a mérésnaplót, majd összepakoltunk, elkészítettük az utolsó képeket és elindultunk haza.

Az ideiglenes laborunk

Az iskola kémiafelszerelését használtuk az elemzéshez, amelyet gyalog hoztunk el a 20 percnyi sétára lévő iskolaépületből.